SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2034

av Jessica Rodén (S)

En likvärdig tillgång till tolktjänst i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att gå vidare med förslagen i tolktjänstutredningen (SOU 2022:11) i syfte att skapa en mer likvärdig och sammanhållen tolktjänst i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tillgången till teckenspråkstolkning är avgörande för att döva, hörselskadade och personer med dövblindhet ska kunna leva ett självständigt liv och vara delaktiga i samhället på lika villkor. Trots detta finns det fortfarande brister i hur tolktjänsten fungerar. Ansvaret är uppdelat mellan olika huvudmän och tillgången till tolk varierar beroende på var i landet man bor och i vilken situation behovet uppstår.

Behovet av tolk finns i hela livet. Det handlar om att kunna arbeta, utbilda sig och ha kontakt med myndigheter, men också om att delta i föreningslivet, vara politiskt aktiv, utöva fritidsintressen och ha ett socialt liv. Även föräldramöten, familjeangelägenheter och andra delar av vardagen kan kräva tillgång till tolk. Fritidstolkningen är en viktig del av detta. Möjligheten att delta i aktiviteter och gemenskap på fritiden ska inte

begränsas av bristande tillgång till tolk. Att kunna vara delaktig i samhället handlar om mer än arbete och utbildning.

Barn och ungas behov av tolk behöver uppmärksammas särskilt. För många döva och hörselskadade barn är tillgången till tolk avgörande för att kunna delta i fritidsaktiviteter, föreningsliv och social gemenskap på samma villkor som andra barn. När tolk saknas får föräldrar många gånger själva ta rollen som tolk åt sina barn. Det begränsar barnens självständighet och innebär att möjligheten att delta blir beroende av föräldrarnas närvaro och förutsättningar. Barn ska kunna delta i aktiviteter, utveckla vänskapsrelationer och bli självständiga utan att deras föräldrar behöver fungera som tolkar.

Även hörande barn till döva föräldrar riskerar att få ta ett ansvar som inte ska ligga på barn. När barn förväntas tolka i kontakter med myndigheter eller andra viktiga sammanhang kan de hamna i situationer som de varken har förutsättningar för eller ska behöva ansvara för. Särskilt problematisk är också situationen i arbetslivet, där otydlig ansvarsfördelning och begränsad tillgång till tolk kan försvåra möjligheten att få ett arbete, utvecklas i yrkeslivet eller ta ansvar på sin arbetsplats.

År 2022 presenterades betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11). Utredningen innehåller förslag för att skapa en mer sammanhållen, likvärdig och långsiktigt hållbar tolktjänst. Trots att utredningen presenterades för flera år sedan återstår viktiga frågor att hantera. Det finns därför skäl att se över möjligheterna att gå vidare med förslagen, med särskilt fokus på ansvarsfördelning, samordning och likvärdig tillgång till tolkning inom livets olika områden. Barns och ungas behov av tolk bör särskilt uppmärksammas i det fortsatta arbetet.

Tillgången till tolk ska inte vara ett hinder för att arbeta, utbilda sig, delta i föreningslivet eller leva ett aktivt och självständigt liv. Det handlar ytterst om jämlikhet, delaktighet och allas rätt att vara en del av samhället.

Jessica Rodén (S)